

Exam.Code:0006
Sub. Code: 0528

2071
B.A./B.Sc. (General) Sixth Semester
Music (Instrumental)
Paper -A: Theory
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 45

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I - IV.

x-x-x

UNIT - I

- I. Write in detail about the origin and development of music notation system in India. (9)
- II. Compare and contrast Uttari and Dakshni Sangeet Padities. (9)

UNIT - II

- III. Give the detailed biography of great musician Dr. Lal Mani Mishra. (9)
- IV. Explain the musical contribution of Pt. Panna Lal Ghosh. (9)

UNIT - III

- V. Instrumental music plays an important role in popularizing Chitra Patt Sangeet. Comment. (9)
- VI. What role do AIR and DD play in popularizing instrumental music in India? Explain. (9)

UNIT - IV

- VII. Write down the notation of any maseetkhani gat of your course along with its two toras. (9)
- VIII. Write down the ekgun-dugun with its brief introduction of Tal-Jhumra. (9)

UNIT - V

- IX. Attempt any nine of the following:-
- a) What is the thaat of Rag Bahar?
- b) Write down the Pakar of Rag Mian-ki-Malhar.
- c) How many matras are there in Ada-Chautal?
- d) Who was the writer of Sangeet Ratnakar?
- e) Name of the book written by Dr. Lal Mani Mishra.
- f) Write down the swaras of rag Gujri-todi.
- g) Where are the tali and khali or taal Jhumra.
- h) In which century the Natya Sastra was written?
- i) What is the gayan vadan time of Rag Gujari todi?
- j) Which is the most common instrument commonly used in Chitrapatt-Sangeet?
- k) Which instrument was played by Dr. Sharan Rani?
- l) In which year Dr. Sharan Rani born?
- m) What are the signs of Sam and Tali in Dakshini sangeet paditi? (9×1)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਵੇਂ ਪਾਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਂ। ਪ੍ਰਤੱਕ ਭਾਗ (1-4) ਸੇ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-9 (ਭਾਗ-5) ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

**_*_

ਭਾਗ-1

1. ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਗੀਤ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਪਫ਼ਤਿ ਕੇ ਤਦ੍ਗਮ ਏਵੰ ਵਿਕਾਸ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਤਤਰੀ ਔਰ ਦੱਖਿਣੀ ਸੰਗੀਤ ਪਫ਼ਤਿ ਕਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਯਯਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-2

3. ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤਜ਼ ਡਾ. ਲਾਲ ਮਣਿ ਮਿਸ਼ਰ ਜੀ ਕੀ ਜੀਵਨੀ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਡਾਲੋ।
4. ਪ. ਪਤਾ ਲਾਲ ਘੋਸ਼ ਜੀ ਕੀ ਸਾਂਗੀਤਿਕ ਦੇਨ ਕੇ ਵਿਥਯ ਮੇਂ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-3

5. ਚਿਤ੍ਰਪਟ ਸੰਗੀਤ ਕੋ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਬਨਾਨੇ ਕੇ ਵਾਘ ਸੰਗੀਤ ਕਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਰਹਾ ਹੈ। ਟਿਘਣੀ ਕਰੋ।
6. ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਵਾਘ ਸੰਗੀਤ ਪਰੰਪਰਾ ਕੋ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਬਨਾਨੇ ਮੇਂ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਤਥਾ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਥ ਰਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਡਾਲੋ।

ਭਾਗ-4

7. ਅਪਨੇ ਕੋਸ਼ ਕੇ ਕਿਸੀ ਰਾਗ ਮੇਂ ਸਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਕੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਤਸਕੇ ਦੋ ਤੋਡੋਂ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।
8. ਤਾਲ-ਝੂਮਰਾ ਕਾ ਸੱਖਿਪ ਪਰਿਚਯ ਦੇਤੇ ਹੁਏ ਤਸਕੀ ਏਕਗੁਨ -ਤੁਗੁਨ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-5

9. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਸੇ ਕਿਵੇਂ ਨੌ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਕਾ ਤਤਰ ਦੀਯਏ:-
(ਕ) ਰਾਗ ਬਹਾਰ ਕਾ ਥਾਟ
(ਖ) ਰਾਗ-ਮਿਥਾਓਂ-ਸਲਹਾਰ ਕੀ ਪਕੜ
(ਗ) ਆੜਾ-ਚੌਤਾਲ ਕੀ ਕੁਲ ਕਿਤਨੀ ਮਾਤ੍ਰਾਏਂ ਹੋਤੀ ਹੈ?
(ਘ) ਸੰਗੀਤ-ਰਲਾਕਰ ਕੇ ਰਚਿਯਤਾ ਕੌਨ ਥੇ?
(ਙ) ਡਾ. ਲਾਲ ਮਣਿ ਮਿਸ਼ਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਤ ਸੰਗੀਤ-ਪੁਸਤਕ ਕਾ ਨਾਮ ਕਯਾ ਹੈ?
(ਚ) ਰਾਗ-ਗੂਜਰੀ-ਤੋੜੀ ਮੇਂ ਲਗਨੇ ਵਾਲੇ ਸੁਰ ਲਿਖੋ।
(ਛ) ਤਾਲ-ਝੂਮਰਾ ਕੀ ਤਾਲੀ-ਖਾਲੀ ਕਿਸ ਮਾਤ੍ਰਾ ਪਰ ਹੈ?
(ਜ) ਨਾਟਯ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਾ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਕਯਾ ਹੈ?
(ਝ) ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ ਤੋੜੀ ਕਾ ਗਾਯਨ-ਵਾਦਨ ਸਮਯ।
(ਞ) ਚਿਤ੍ਰਪਟ ਸੰਗੀਤ ਮੇਂ ਕੌਨ ਸਾ ਵਾਘ ਸਰਵਾਥਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਤਾ ਹੈ?
(ਟ) ਡਾ. ਸ਼ਰਣ ਰਾਨੀ ਕੌਨ ਸਾ ਵਾਘ ਬਜਾਤੀ ਥੀ?
(ਠ) ਡਾ. ਸ਼ਰਣ ਰਾਨੀ ਕਾ ਜਨਮ ਕਬ ਹੁਆ?
(ਡ) ਦੱਖਿਣੀ-ਸੰਗੀਤ-ਪਫ਼ਤਿ ਮੇਂ ਸਮ ਤਥਾ ਤਾਲੀ ਕੇ ਕਯਾ ਚਿਹਨ ਹੈ?

**_*_

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 (ਭਾਗ-5) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ (1-4) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

**_*_

ਭਾਗ-1

1. ਭਾਰਤੀ-ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਉਦਗਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਉੱਤਰੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਪੱਧਤੀ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-2

3. ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਡਾ. ਲਾਲ ਮਣੀ ਕਿਸ਼ਰ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉ।
4. ਪੰਡਿਤ ਪੰਨਾ ਲਾਲ ਘੋਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗੀਤਿਕ ਦੇਣ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

5. ਚਿੱਤਰਪਟ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਾਜ਼-ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ।
6. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਸਾਜ਼-ਸੰਗੀਤ-ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਅਤੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਥ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-4

7. ਅਪਣੇ ਕੋਰਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਾਗ ਦੀ ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਦੇ ਤੋੜਿਆਂ ਸਮੇਤ ਲਿਖੋ।
8. ਤਾਲ-ਝੂਮਰਾ ਦਾ ਸੱਖਿਪ ਪਰਿਚਯ ਦੋਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਦੀ ਇਕਗੁਣ-ਦੁਗੁਣ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-5

9. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ:-
(ੳ) ਰਾਗ ਬਹਾਰ ਦਾ ਥਾਟ
(ਅ) ਰਾਗ ਮਿਆਂ-ਮਲਹਾਰ ਦੀ ਪਕੜ
(ੲ) ਆੜਾ-ਚੌਤਾਲ ਦੀਆਂ ਕੁਲ ਮਾਤਰਾਵਾਂ
(ਸ) ਸੰਗੀਤ-ਚਤਨਾਕਰ ਦੇ ਰਚੇਅਤਾ ਕੌਣ ਸਨ?
(ਹ) ਡਾ. ਲਾਲ ਮਣੀ-ਮਿਸ਼ਰ ਦੀ ਲਿਖਿਤ ਸੰਗੀਤ-ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ।
(ਕ) ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ-ਤੋੜੀ 'ਚ ਲਗਣ ਵਾਲੇ ਸੁਰ।
(ਖ) ਤਾਲ-ਝੂਮਰਾ ਵਿਚ ਤਾਲੀ-ਖਾਲੀ ਕਿਸ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਹਨ?
(ਗ) ਨਾਟਿਅ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਰਚਨਾ-ਕਾਲ ਕੀ ਹੈ?
(ਘ) ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ-ਤੋੜੀ ਦਾ ਗਾਇਨ-ਵਾਦਨ-ਸਮਾਂ ਲਿਖੋ।
(ਙ) ਚਿੱਤਰਪੱਟ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਨ?
(ਚ) ਡਾ. ਸ਼ਰਣ ਰਾਣੀ ਕਿਹੜਾ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਨ?
(ਛ) ਡਾ. ਸ਼ਰਣ ਰਾਣੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
(ਜ) ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਵਿਚ ਸਮ ਅਤੇ ਤਾਲੀ ਦੇ ਕੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

**_*_